

בית הכנסת הצועני בפראג

מאת ד"ר דאגלס שר

רציתי לארגן משהו עבור אחינו ואחיותינו הסלובקים, הרומנים וההונגרים המעוניינים ללמוד על המסתורין של המורשת היהודית שלנו. עבור רבים מאיתנו זו מחשבה חדשה, אך ככל שאנו בודקים יותר חברים בקהילה, כך אנו מתוודעים יותר למורשת היהודית שלנו. אנו נמצאים בתהליך של חשיפת מסתורין. אדם אחד בכל פעם.

בינתיים, הנה תעלומה שממש גורמת לאדם לחשוב.

הידעתם שבעבר הייתה בפראג בית כנסת לצוענים? ובכן, היה. כאן תוכלו לראות את החלק החיצוני והפנימי של הבניין.

Pozdrav z Prahy.

Cikánova synagoga.

10/4/906
 Sidonij
 Karel
 Karel
 Karel
 Karel

בית הכנסת הצועני נקרא על שם מייסדו, שלמה סלקין-ציגאן או סלקין זיגונר. לאחר שריפה בשנת 1689, הוא נבנה מחדש בקנה מידה גדול יותר בשנת 1701. הוא נהרס שוב בשריפה בשנת 1754 ונבנה מחדש בשנת 1755. הוא נהרס בשנת 1906 והוחלף בבית הכנסת "יובל", שנבנה ברחוב ירושלים בשנת 1906.

האם בית הכנסת הצועני נבנה על ידי יהודי צועני עבור יהודים צוענים? האם היו יהודים צוענים? היסטוריונים שותקים ברובו בנושא מדוע בית כנסת ייקרא "בית הכנסת הצועני". יש הטוענים שהוא נקרא בית הכנסת הצועני משום שנבנה בשכונת הצוענים. יש הטוענים שהוא קיבל את שמו משום שנבנה ברחוב "צועני". יש הטוענים שהוא נקרא על שם מייסדו, סלומון סלקין-ציגאן, ומסיבה זו היה ידוע בשם Cikanova Sinagoga. רובם ממהרים לומר שלא היו צוענים מעורבים בסיפורו של בית הכנסת הזה.

אני לא כל כך בטוח.

מה אנו יודעים על סלומון סלקין-ציגן? הוא נולד בסלניצה, סלובקיה, בשנת 1580. הוריו היו משה זיגונר ורג'יניה פוטראלמכר. סוחר עשיר, הוא נשא לאישה אישה בשם גולדה (1580-1613). היו לו חמישה ילדים: בראון, אברהם, יוסף, גרסון והרשמן. ילדיו השתמשו בשמות המשפחה צ'יגן וזיגונר לסירוגין. הוא ואשתו בנו את בית הכנסת הזה, וכשגולדה נפטרה, שבור לב, סלומון עזב את פראג לווינה והשאיר את בית הכנסת בידי בניו. כל שנותר הוא מצבתו.

ת נ צ ב ה

656. Salomo Salkind Zigeiner.

... Mittwoch. 166[?] — תכ"ו [?] ד' (ג) ...

Sandstein. 105 cm hoch, 56 cm breit, 13 cm dick, 70 cm Texthöhe, 28 cm Zeilenlänge. 404.

Der untere linke Teil des Steines ausgebrochen.

א ב נ ש ל מ ה
ז ק נ ו ש ב ע י מ []
ה ל כ ב ד ר ד ת מ ים
ג מ ל ח ס ד ים ל ד ל ים
5 ו נ כ כ ר ים ו צ ד ק [תו]
ע ו מ ד ת כ ה ל מ י ו ה
א ש ר ב נ ה ב פ ר א ג
ק ר י ה נ א מ נ ה י ה ה
ה י ש י ש כ מ ר ש ל [מ ה]
10 ז א ק י נ ד צ י ג י י נ ר []
מ ש ה ל
י ו מ ד' (ג)
ת ד' (ו) ל פ ק ת (נ) צ ב ה

Diese Inschrift ist, wie bekannt, die einzige Quelle für die Erbauung der Prager Zigeiner-synagoge durch Salomo Salkind Zigeiner. Über den Erbauer und die Synagoge vgl. die Monographie von Aladar Deutsch, Die Zigeiner-Grossenhof- und Neusynagoge in Prag (Prag 1907). Die Angaben

תרגום מהכתוב לעיל: כתובת זו היא, כידוע, המקור היחיד לבניית בית הכנסת הצועני בפראג על ידי סלומון סלקין הצועני. למידע נוסף על הבונה ועל בית הכנסת, ראו את המונוגרפיה מאת אלדר דויטש, Die Zigeiner-Grossenhof- und Neusynagoge in Prag (פראג 1907).

אז, מהמצבה שלו אנו למדים על סלומון סלקין צ'יקאן, הצועני מבית הכנסת.

וזה בערך הכל. אף אחד לא חקר את העניין לעומק, ועד כה לא התגלה דבר נוסף. מי היה סלומון סלקין-ציגאן? מי היה סלומון הצועני? מי היו אנשיו? האם היו יהודים? האם היו צוענים? האם היו צוענים יהודים? איש אינו יודע. מה כן ידוע לנו? ובכן, שמו הפרטי היה סלומון. וזה היה, ועדיין, שם יהודי.

ב"מילון שמות המשפחה היהודיים-גרמניים" אנו מוצאים מידע על שם המשפחה שלו, סלקין.

"סלקין; ראה סולקין"

"סולקין: "ככל הנראה מסולקה; ייתכן מהשם הנשי בידיש סולקה או סוקה, צורה חיבה של השם שולמית מהעברית, שפירושו המקורי הוא אישה משולם, מקום בארץ ישראל הקדומה, שיר השירים 7:1 או שם גברי גרמני עתיק ששימש את יהודי מרכז ומזרח אירופה כצורה מגרמנית של סלומן."

אז מייסד בית הכנסת היה אדם בשם סלומן. שמו השני, סלקין, פירושו בן סלומן או בן שולמית.

עכשיו, השם השלישי שלו, Cigan (Gypsy או Zigeuner), הוא המקום שבו העניינים מתחילים להיות מעניינים. אביו משה נקרא Gypsy (Zigeiner) והוא נקרא Gypsy (Cigan).

מדוע שם משפחתו היה Gypsy? יש הטוענים שיהודים ששמו Cigan, Tsiganes, Zigeiner, Zigeuner (Gypsy) קיבלו את שם המשפחה שלהם ככינוי בגלל צבע עורם הכהה. לפעמים יהודים קיבלו שמות משפחה ששיקפו תכונה פיזית כלשהי, כמו גרוס (שמן) = גרוסמן או איש שמן, או רוט (אדום) = רוטמן = איש ג'ינג'י או קורץ (נמוך) = קורצמן = איש נמוך. לכן, יש שיאמרו שיהודים עם שם המשפחה ג'יפסי קיבלו את השם הזה בגלל שהיו בעלי עור כהה.

שוב, אני לא כל כך בטוח.

בדקתי בכל ספרי הייחוס לידיש. לא מצאתי שום התייחסות ל-Cigan או Zigeuner ככינוי לאדם בעל עור כהה. Cherny (שחור) ו-Braun (חום) שימשו לתיאור אנשים בעלי עור כהה והפכו לשמות משפחה. אבל Cigan או Zigeuner אינם מופיעים בהתייחסות לאנשים בעלי עור כהה.

ברמה הבסיסית, החיים היו קשים מספיק ליהודים. מדוע להשתמש בשם המשפחה "צועני", שגרם לבעיות נוספות? אלא אם כן היית יהודי צועני.

אני חושב שאנשים ששמו המשפחתי היה Cigan, Tsiganes, Zigeuner היו כנראה צוענים ויהודים. אבל, אנחנו עדיין צריכים להוכיח את זה. אנחנו עובדים על זה. בינתיים, תסתכלו על כל התיעודים שמראים אנשים יהודים ידועים ששמו המשפחתי היה Gypsy! זה גורם לך לחשוב.

מחלקת המחקר הגנאלוגי של

תרם

התחבר

למד

גלה

מחקר

אודות

דף הבית « מאגרי מידע » צ'כית: בית הקברות היהודי העתיק בפראג

צ'כית: בית הקברות היהודי העתיק בפראגחיפוש לפי שם משפחה (פונטי): ZIGEUNER 23 תוצאות תואמות נמצאו.
הפעל ביום שלישי, 05 באוגוסט 2025 09:35:36 0400-

תאריך (אנגלית)	שם משפחה בלידה (אנגלית)	שם פרטי (אנגלית)	שם של האב (אנגלית)	שם משפחתו של אביו (אנגלית)	שם משפחה בן/בת הזוג (אנגלית)	שם פרטי של בן/בת הזוג (אנגלית)	שם אבי בן/בת הזוג (אנגלית)	עוד
1614		גולדה		זיגונר	סלקין			עוד
1637	טאחורס הורוביץ	קלונימוס קלמן	שימון					עוד
1645	זיגונר	אברהם	יצחק					עוד
1648	זיגונר	יצחק	משה					עוד
1648		רייכל	יצחק	זיגונר	Moscheh			עוד
1668	בנדינר	מושה	לב					עוד
1672		בלה		זיגונר	הירשל	משה		עוד
1677	זיגונר	הירשל	מושה					עוד
1680	זיגונר	רייכל	מושה	TILLIS	השל	קסיריאל		עוד
1680	זיגונר	רייכל	מושה	TILLIS	השל	קאסריאל		עוד

תאריך (אנגלית)	שם משפחה בלידה (אנגלית)	שם פרטי (אנגלית)	שם פרטי של האב (אנגלית)	שם משפחתו של אביו (אנגלית)	שם משפחת בן/בת הזוג (אנגלית)	שם פרטי של בן/בת הזוג (אנגלית)	שם אבי בן/בת הזוג (אנגלית)	עוד
1710	זיגונר צ'אג'אט	הירש	לב					עוד
1714	זיגונר	שרה	משה		פוריס	שמול שמעון		עוד
1714	זיגונר	סורל	משה		פוריס	שמואל שמעון		עוד
1714	יוצ'ין	ברנדל	שלום		זיגונר	אליג'ה		עוד
1714	זיגונר	אליג'ה	לב					עוד
1714	ZIGEUNER	לב	מושה					עוד
1720	ZIGEUNER	רייכל	מושה?		CHAJAT	סנוויל		עוד

1720	ZIGEUNER	רייכל	מושה	CHAJAT	סנוויל	עוד
1733	וינה	ג'יטל	מנחם	זיגונר	פרץ	עוד
1781	זיגונר	מושה	אליה			עוד
תאריך (אנגלית)	שם משפחה בלידה (אנגלית)	שם פרטי (אנגלית)	שם פרטי של האב (אנגלית)	שם אביו של האב (אנגלית)	שם משפחת בן/בת הזוג (אנגלית)	שם פרטי של בן/בת הזוג (אנגלית)
עוד	עוד	עוד	עוד	עוד	עוד	עוד
1784	TIAS	בלה	סליג	זיגונר	אליג'ה	עוד
1784	טיאס	בלה	סליג	זיגונר	אליג'ה	עוד
		גרשון				עוד

שמור את זה כחיפוש מועדף

https://www.jewishgen.org/databases/jgdetail_2.php

מחלקת המחקר הגנאלוגי של

תרם

התחבר

למד

גלה

מחקר

אודות

דף הבית « מאגרי מידע »

בקשות לדרכונים ותעודות זהות אישיות

חיפוש לפי שם משפחה (פונטי): TSIGANES נמצאו 3 רשומות תואמות.
 הפעל ביום חמישי, 07 באוגוסט 2025 14:03:08-0400

שם שם	גיל	מצב משפחתי	מספר דרכון	כתובת	סוג התיעוד	הערות קרדיט
נעורים אב	מקום	קשר לראש המשפחה	שנת עזיבה	עיריה	תאריך הרישום (י-ח-ש)	
		עיסוק	סיבת העזיבה	אזור מדינה	ארכיון/אוסף/מלאי/תיק	
					קישור לסרט	
/ CYGANAS [TSIGAN], ינקל			3078	קובנה	בקשה לדרכון פנימי	תיעוד זה לקוח ממאגר המידע LitvakSIG All Lithuania Database (אודות LitvakSIG)
				קובנה	1932-אוגוסט	
				קובנה	LCVA/402/1vp/76	
				ליטא		
/ CIGANIS [TSIGAN], וולף	נולד ב- 1909	רמיגלה, מחוז פנבזיס	תלמיד	פנבזיס	בקשה לדרכון פנימי	תעודה מס' 65 שהונפקה על ידי הגימנסיה היהודית בפנבז'יס ב-9 ביוני 1929 נמצאת בתיק.
הרצל			105/314 7236	פנבזיס	19 ביוני 1929	תיעוד זה לקוח ממאגר המידע LitvakSIG All Lithuania Database (אודות LitvakSIG)
				פנבזיס	LCVA/1264/3/338	
				ליטא	2	
/ CIGANAS	נולד ב- 1895	רווק		רחוב	בקשה לדרכון פנימי	שמה של אמו היה חסייה הימאכר. תעודת זר מס' 6463 שהונפקה במריאמפול ב-9 בספטמבר 1922 נמצאת בתיק.
				ויטאוטו 2	12 ביולי 1922	
				מריאמפול		

						TSIGAN[, Velvel]
רשומה זו לקוחה מ- LitvakSIG All-Lithuania Database (אודות LitvakSIG)	LCVA/1020/4/115	מס' אמצעי ליטא			מס' אמצעי	

[שמור את זה כחיפוש מועדף](#)

JewishGen
Edmond Safra Plaza | 36 Battery Place | New York
NY 10280
מרכז עולמי לגנאלוגיה יהודית
info@jewishgen.org | © 2025 | 646.494.2972
JewishGen, Inc. כל הזכויות שמורות.

https://www.jewishgen.org/databases/jgdetail_2.php

עמוד 1 מתוך 1

מחלקת המחקר הגנאלוגי של

אודות מחקר גלה למד התחבר תרם

דף הבית « מאגרי מידע » קרן השואה של אוניברסיטת דרום קליפורניה - ראיונות עם ניצולים

קרן השואה של אוניברסיטת דרום קליפורניה - ראיונות עם ניצולים

הפעל ביום חמישי, 07 באוגוסט 2025 13:57:14 -0400							
קישור לעדות	שם	מגדר	קשר למרואיין	ניצול	תאריך לידה	תאריך הפטירה סיבת הפטירה	כינוי
קבוצת חוויה	פרטי הראיון				מדינה עיר מקום	מדינה עיר מקום הפטירה	ם מקומו ת
קישור לעדות	קוזין דורה	F	עצמי	כן	1 בספטמבר 1919 פולין ביאליסטוק (פולין)		שם נעורים: סיגן
יהודי ניצול	[ציגאן] אלון	א	אבות, ביולוגיים	לא			אושוויץ (פולין): מחנה ריכוז (כללי)
29 בינואר 1996	[Cygan] פרידה	א	אמהות, ביולוגיות	לא			ברגן-בלזן (גרמניה): ביאלי סטוק (ביאליסטוק, פולין - גטו)
אנגלית ארה"ב	[Cygan] קאדי	M	אחים, ביולוגיים	לא			ביאלי סטוק (ביאליסטוק, פולין): מוות אחר
קליפורניה	[Cygan] סול	M	אחים, ביולוגיים	לא צוין	1937 סוג מוות אחר		פולין): בליזין (קילצה, פולין): מחנה ריכוז) מיידנק (לובלין, פולין: מחנה ריכוז)
סן דייגו	[Cygan] רחלה	F	אחיות, ביולוגיות	לא			ניו יורק (ניו יורק, ארה"ב) זילסהיים
	[Cygan] רזו	F	אחיות, ביולוגיות	לא			
	[קוזין] לאון	M	בעלים	כן			

